

Nemzeti Színházban tartott első idegennyelvű előadások (a német színészek 1849. évi szereplése) adatait, állítja össze. A kötet legértékesebb cikke Pataki József: *Katona József és a Nemzeti Színház*. Felsorolja a színház kevés Katona-relikviáját, (nincs közöttük Katonának egyetlen eredeti kézírata sem!) majd a *Bánk bán* sorsát rajzolja meg a Nemzeti Színházban, felsorolja a főszerepek alakítóit. Mindkét kötetben Rexa Dezső tesz közzé adatokat a színház régi nagyjairól.

Az első kötet Hevesi Sándor *A bor, az arany és az asszony*, a második kötet Voinovich Géza *Kereszt-út* c. egyfelvonásosait tartalmazza még.

A második kötet sikerültebb, mint az első: munkatársait jobban válogatta meg a szerkesztő. Itt már nem kell végigszenvedni olyan nagyképű és a mellett rettenetes magyarsággal frott cikket, mint az I. kötetben Horváth Árpádé.

TÓTH LAJOS.

Radó Pál: Arany János élete és munkássága. Nagyszalonta, Arany-émlékegyesület kiadása. 1930. 86 l.

Arany Jánosnak ez a rövidre vont életrajza annak a pályázatnak eredménye, amelyet a nagyszalontai Arany-émlékegyesület hirdetett, hogy a jutalmazott művel bocsáthassa útjára Arany kisebb költeményeinek szemelvényes kiadását. (A két mű együtt jelent meg; az utóbbi a nem épen jól hangzó *Arany János szemelvényes költeményei* c. alatt, hely és ár jelzése nélkül, a Franklin Társulat kiadásában.)

Megszállott országgrészen termett tehát az új életrajz, elszakított véreink számára — ez szabja meg rendeltetését s ehhez kell igazodnia a kritikának is. A könyv nem szakembereknek szól, még csak a Csonka-ország művelt közönségének sem, amelynek kezéiggyébe esnek az Aranyra vonatkozó tudományos és népszerűsítő irodalmi munkái, köztük értékesek; Radó életrajzát olyan olvasók forgatják, akik előtt Arany életét és munkásságát ez a könyv tárja föl. Ez másszóval azt jelenti, hogy szerzőjének nagyon lecsökkentett követelményekkel kellett számot vetni — s nagyon egyszerű feladatot kellett megoldania: könnyen érthető, világos előadásban adni azt, amit az Arany-kutatás már megállapított. Ezekért az eredményekért nem is kellett az eredeti forrásokhoz nyúlni, a Szalonta-környéki fró számára ma alig hozzáférhető tanulmányokhoz, értekezésekhez, adatközlésekhez: Riedl, Szinnye Ferenc, Voinovich már földolgozva s a maguk tudós egyéniségén átszűrve nyújtották neki a kész ismeret-anyagot. Radó a maga lelkéből nem is vitt mást munkájába, mint egyfelől érzésvilágát: megértő szeretetét Arany a költő és az ember iránt — ez meleggé teszi könyvét s bizonyos nemes tónust ad neki; másfelől formaérzékét — ez az anyag arányos elrendezésében és stíluskészégében nyilvánul.

A tudományt nem gazdagítja az új életrajz sem eszméssel, sem megfigyelésekkel, de ez nem is volt célja. Amit maga elé tűzött, azt azonban megvalósította: jól olvasható könyvet ad azoknak a magyaroknak kezébe, akiket végzetük az ország trianoni határain kívül rekesztett, megismerteti velük Aranyt, megérteti nagyságát — s ez ma, odaát, misszió.

CSÁSZÁR ELEMÉR.